

ACC. N:R M. 13750:1-8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Bengt Salomonsson, Lund
Härad: Ljunns Berättare: Peter Salomonsson, Charkottenlund
Socken: Balkåkra Berättarens yrke: Lantbrukare
Uppteckningsår: 1955 Född år 1884 i Balkåkra

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-8. LMF 73.

Skriv endast på denna sida

LUF 73

ACC. N:R M. 13750:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Någon särskild person: bygden finns inte att nämna,
som förmedlare av nyheter. Dansharnas
roll som nyhetsförmedlare var inte stor, ibland
tvärtom. De enskilda bönderna gick i folkskola och
ibland i folkskolor och var med i det hushålls-
livet och alla kunde bidra till nyheternas
införande. Folkskolan har nu varit obligatorisk i över 50
år och alla gick i skolan, både vintern.
Skollärarna var då inte så kunniga mer än i
att "pryfa" ungdomen. Pojkarna fick då lära sig mer
geografi och historia än flickorna, som bara fick lära
sig det allra nödvändigaste.

Stor animositet fanns mellan stads- och lantbefolk-
ning, som det alltid har varit. "Hö-gäddbömmen" och
vanliga bönder "bändes" inte ihop. Högäddarna hade
en helt annan ställning än nu. Med bildning-
ens höjande bl.a. genom folkskolor ändrades
förhållandet

Törn var man mer sparsam. Allt såltes på bank.
Så är det inte mer, när bönderna kommer med fjäga
kusan-honors bitar. - In natura avlöningen hade
upphört långt innan schelshiftet - På 1890-
talet kom den första lanthandeln till Charlotten-
lund. Handlaren hette Anders Björén. Innan
reste man till stan och gick till "bon", där
det fanns plats för hästarna på gården. Så
kunde man gå till järnhandlaren och till spirit-
bolaget och till ett ställe där man kunde få
en sup. Kvinnorna handlade lite modetaker.
Handlaren satte upp sent, eftersom det var så
nära till stan. Inga större förändringar upp-
stod i hushålningen genom att handlaren kom,
dock hette det: Hade man inte hatt så när
till handlaren, hade man hatt mer pengar.

På 1840-50-talen slogs många byar och socknar
tillsammans. Så kom Sjörup, Snarestad, S. och Udvalösa

billsammans och benämndes med det utländska ordet kommunerna och så var fallet med flera andra byar i trakten. Då försvann de egentliga bystämmorna. Byhandlingarna finns möjligen i arkivet hos skollärare Månsson. Äldermansgille har inte förkommit i minns minne.

Tröskföreningarna bildades här för bönderna i Snarestad Balkåren m. fl. socknar i början av århundradet.

Tjurföreningen bildades för 25 år sedan. I meddels livstid har tröskning med pleijel förkommit endast för takhalv, men pleijeln användes på friatdrarnas tid. För erhållande av takhalv ersattes pleijeln, som användes på 80-90-talen, av rågenurra som infördes i början av århundradet. Man använde också tröskor driona av hästbandringar men tröskföreningen inköpte en ångtröskare någon gång mellan 1900 och 1909. Tröskföreningarna har upplösts nu, ingen har tid att vänta på den andre.

ACC. N:R M. 13750:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Sedan betodlingen kom till var jordbruket påit
en annan uppsyn. Större cirkulation infördes
och det blev inte bara sä' och sä' och bräda.
Betodlingen började ung. på 90-talet. Det fler och
fler började med det. Genom folkhöfskolan fick
och så de yngre större förståelse för cirkulations-
jordbruk. Betodlingen var av stor betydelse för
alla parter, gav goda förtjänstmöjligheter för
det mindre folket. Folkhöfskolan var av stor
vikt vad gäller konstgjord.

Järnvägen anlades för omkring 100 år sedan,
men Estörsbanan fanns innan. Folk kom om-
kring, och framför allt mer folk kom. Sedan
järnvägen kom till hade gästgiveriet inte samma
möjligheter.

Man hämtade posten vid stationen. Postman
kom inte förrän för 30 år sen. Skjutskället
upphörde före min tid.

Man vände hemma ända till för århundradet 40
år sen. Sedan betona dom har man liksom
inte haft tid, men pengar fanns också. - På
90-talet ägde någon liten emigration rum.
Inga bönder utan endast fiskarbefolkning i Svarte.
Ingen emigration på 1900-talet.

1887 byggdes en ny boningsstuga. Man tyckte att de
gamla husen var för låga, man hade råd att bygga.
Man var sin egen, gårdar var friköpt. Dock byggde
man långsträckt hus, man tog inte mycket med
från det gamla huset. Vidlyftigare rumsinredning
i det nya huset.

Gardiner, tapeter och hölsspis har alltid funnits i
meddelarens tid. Husgrändar förnyades i stora ny-
heter inköptes.

Ända till för 60 år sen åt man en samma grötst
vid kvallsvarden. Man byggde dricka; med detta
upphörde man i början av århundradet, man gjorde

det kanske ända till 1917. Sedan höjete man dricka
av en man som hörde omkring.

Begravningar firades alltid hemma till för mig 20
år sen. Det fanns inga lämpliga lokaler såsom
bygdegårdar och hotel ansågs inte riktigt passande.
Förning hade man ibland, såsom en tårta, med
sig till begravingar i början av 1900-talet. Ibland
chrens det på baksidan av begravningshortet: "Förning
om hanbedes" — Om inte platsen räckte till hade man
gille i flera dar. Gille mest till jul. Gille begynte
fort på eftermiddagen. Började med kaffe sedan
mat. — 40-50-årsdagar firades möjligen med en
present, inga andra födelsedagar. — Man hade inte
många nöjen. Dans i Marsvinsholms skog och i
Charlottenhunds skog sommartid, vintertid dans i
Folkets hus som kom till före första världskriget.
Innan dess tillkomst fick man sitta hemma. Man
kunde inte gå så långt bort för att roa sig.

Förhållandet mellan tjänare och husbondefolk var "ömsesidigt". Tjänarna var välkomna med familjen. Västerpå var det vanligt att husbondefolket höll sig för sig själva. Folket var inne och åt odesin tillsammans med familjen. Endast en gård i byn hade skilda hushåll. Det var en bonde som höll sig för mer än andra.

I början av detta århundradet började man ha tidning, ofta flera hushåll tillsammans. Det var Gylbads Allhanda. På 70-80-talet höll hela byn Fäderneslandet tillsammans; skollärare fick den gratis men sist av alla och då var den sänderläst. Man höll den för det fanns en så bra följetong. - När man i början av detta århundradet införde sång i skolorna, beprövade detta sången.

Västbåden, poesiböcker florerade på 90-talet och sen i början av 1900-talet. Piganer kunde ofta gamla visor. Vårskåden som med namnsdags-

ACC. N:R M. 13750:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

förändret i början av 1900-talet.

Det muntliga berättandet har inte haft någon framträdande plats på berättarens tid.

Folkhögskolorna har varit mycket betydelsefulla. De började besökas 1904-05. Vilan är nog den äldsta. I början var det inte så allmänt.

Det var mycket ovanligt att man besökte högre skolor.

Husförhören upplörde för 50 år sedan. Istället hade man bibelläsning. Medd. har varit med om ett husförhör. Under de sista 20 åren har besöksfrekvensen i husborna minskat. - Begravningspederna har inte förändrats så mycket. - Vädretserien har endast haft en liten betydelse och då i fiskeläget. Det var inte långvarigt.